

Fald i et mere begrænset Omfang, om end ikke fuldt saa langt, som den højtærede Kultusminister foreslaar. — Dernæst er det Nægtelsen af Bevillingen til Realskolerne, som ogsaa forekommer mig at fortjene Opmærksomhed. Nu ere Højskolerne Forhold ordnede, Landboskolerne ligesaa. Da vi behandlede dem, tillod jeg mig som Medlem af Udvalget i sin Tid at henlede Opmærksomheden paa, om det ikke var ønskeligt at tage Realskolerne med. Det er ikke stet, og nu se vi, at de ere ude paa Finanslovsbevillingernes svømmende Hav, medens derimod de andre lykkelig og vel ere hjærgede i Land. Det er i og for sig en mindre heldig Ordning, den, at man hverken vil give ny Bevillinger eller forhøje de nuværende, indtil man er bleven enig om visse almindelige Regler. Ja, naturligvis er det meget rimeligt og fornødt at blive enig om visse almindelige Regler. Men det forekommer mig dog, at man ikke bør stoppe op med alle Bevillingerne, naar Skolen erkendes for at være fuldstændig kvalificeret, indtil denne Enighed foreligger, thi den kan godt ligge i en meget ubestemt og fjern Fremtid. Det forekommer mig derfor, at naar man erkender, at det er Skoler, som ere fuldt kvalificerede, er det ikke rimeligt at stille sig paa dette drakoniske Princip: Ingen Bevilling, ingen Forhøjelse, indtil vi blive enige om almindelige Regler. Det kan gerne være, at man skal indskrænke Bevillingerne noget, at man har været for flod med at give dem uden tilstrækkelig Undersøgelse, men paa den anden Side forekommer det mig, at der er Grund til at tage Forbehold over for denne Strenghed i Opfattelsen: Ikke en Dre, inden vi blive enige om visse almindelige Regler. Jeg kan i det hele taget ikke dele dette Syn paa disse Skoler, som er kommet frem under Forhandlingerne derom. Jeg kan ikke se andet, end at det er urimeligt, at fordi de Mennesker, som gaa i disse Skoler, ikke blive Bønder, eller hvad der nu er Spørgsmaal om, man saa ikke skal støtte saadanne Skoler, naar man ellers erkender, at det er en god saglig Dannelses, de give, som navnlig kan være Grundlag for Købstadnæring, for Handel f. Eks., hvad vi jo se er Tilfældet for manges Vedkommende, og Udbannelsen vil ogsaa kunne have Betydning for forskellige andre Næringsveje. Jeg ser ikke, at det er forsvarligt at sige, at hvis vi have saadanne Skoler, og Folk gaa der, risikere vi, at de gaa ud og blive Tandlæger, danske Jurister eller søge Ansættelse ved Sørbanner, Postvæsenet o. s. v. Er det ikke at staansbinde Folk, at man, naar man udjætter

os for, at dette sker, ikke vil have disse Skoler? Hvad fører dette Princip til? Det fører overhovedet til at sige: Lad Folk lære saa lidt som muligt, thi saa er man sikker paa, at de ikke hæve sig op til en Stilling, som hæver sig over det legemlige Arbejde. Nej, denne Bedømmelse af Realskolerne, hvorefter man søger at holde Folk nede ved det legemlige Arbejde og vil hindre dem i at hæve sig op til en Stilling, hvor de kunne føre en mere tilfredsstillende Tilværelse, kan jeg efter min Overbevisning ikke gaa med til, og jeg vil derfor protestere derimod, hvorledes det end gaar med Bevillingen. Ligeledes vil jeg protestere, naar man siger, at de ere til Skade for de almindelige kommunale Skoler, og at vi jo have Højskolerne. Dertil har jeg sagt: Lad os begynde med Børneskolerne og derefter gaa til Højskolerne; det har man imidlertid ikke taget Hensyn til, men har straks taget fat paa Højskolerne. Jeg siger saa, at jeg i den Omstændighed, at Realskolerne øve en mindre heldig Indflydelse paa de almindelige Skoler, ikke principielt ser nogen Hindring for at støtte dem. Det er jo noget ganske andet, hvis det ved Undersøgelse af et enkelt Tilfælde viser sig, at en Skole ikke fortjener en saadan Støtte; thi det er jo naturligt, at jeg for mit Vedkommende ikke kan ønske, at disse almindelige Bemærkninger skulle være til Hinder for, at andre Betragtninger kunde gøre sig gældende i det enkelte Tilfælde.

Endelig er der visse kirkelige Nægtelser, som jeg ogsaa vil dvæle et Øjeblik ved. Den højtærede Minister har udtalt, at det var ham en Skuffelse, at disse Nægtelser ere fremkomne, men jeg tilstaar, at det ogsaa for mig har stillet sig saaledes, at jeg er bleven overrasket og stuffet derved. Man har i det andet Ting henvist til, at der foreligger et Lovforslag om Præstelønniger, og saa længe dette Lovforslag ligger for, vil man i alt Fald ikke gøre noget, som kan foregribe en eventuel Ordning. Derfor har man vel bevilget Kirker og en Præstebolig uden Jord eller, rettere saat, uden Aul, men en Præstebolig med Aul vil man ikke bevilge, og derefter kan man altsaa vente, at der, hvis dette Princip bliver fastholdt, ikke bliver Spørgsmaal om saadanne Præsteboliger, indtil vi ere blevne enige om Præstelønningslovsforslaget. Ja, det kan, som allerede fremhævet, ligge i en meget fjern og ubestemt Tid, og jeg stønner ikke rettere, end at der nok kan være Grund til at fastholde, at saa længe vi have den nuværende Tilstand, saa længe oprette vi ogsaa ny Sognepræstegaarde o. s. v., i Overensstemmelse med den nuværende